

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΘΕΜΑΤΩΝ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ 15-05-2009

A.

Το κείμενο του Τερζάκη επικεντρώνεται στην αξία του βιβλίου ως φορέα διαμόρφωσης της προσωπικότητας κάθε ανθρώπου. Θεωρεί πως το βιβλίο παρέχει τα απαραίτητα εχέγγυα για την πνευματική ανεξαρτησία του ανθρώπου και την δυνατότητα διεξαγωγής διαλόγου. Η ανεξαρτησία αυτή γίνεται, κατά τον συγγραφέα, περισσότερο αντιληπτή όταν κυριαρχούν ολιγαρχικά και ανελεύθερα καθεστώτα. Σ' αυτή την περίπτωση, για τον Τερζάκη, το βιβλίο αποτελεί το μέσο της ελεύθερης έκφρασης των ιδεών, καθώς γίνεται το όργανο που αναδεικνύει τον ανελεύθερο χαρακτήρα τους. Τονίζει και καταδικάζει τη χρήση του βιβλίου ως μέσου προπαγάνδας καταπιεστικών καθεστώτων. Συνοψίζοντας, ο Τερζάκης υποστηρίζει πως σε μια εποχή παρέκκλισης των ηθών, το βιβλίο συνηγορεί αποφασιστικά στον επαναπροσδιορισμό τους.

B1.

Το απόσπασμα του κειμένου αναφέρεται στον ρόλο του βιβλίου ως βασική συνισταμένη ανάπτυξης του διαλόγου. Το βιβλίο, χωρίς να διεκδικεί το «απόλυτο», συμβάλλει στην δημιουργική αντιπαράθεση και οδηγεί στη θεμελίωση της πεποίθησης πως σ' όλα τα ζητήματα υπάρχει διαφορετικότητα και ποικιλομορφία. Μεταξύ των βιβλίων δύναται να εκφραστεί η αντίθεση αλλά και συνάμα μια ενδεχόμενη σύνθεση απόψεων. Η πολυφωνία αυτή παίζει καθοριστικό ρόλο στην καλλιέργεια του διαλόγου και της διαλλακτικότητας. Με αυτό τον τρόπο παραμερίζεται ο δογματισμός και η μονομέρεια του ατόμου, συμβάλλοντας καθοριστικά στην αρμονική συνύπαρξη των ανθρώπων.

B2.

α) Ο Τερζάκης χρησιμοποιεί ως μέσο πειθούς την επίκληση στην αυθεντία, επικαλούμενος τον Γάλλο διαφωτιστή και εγκυκλοπαιδιστή Βολταίρο, ο οποίος είχε υποστηρίξει πως ο κόσμος κυβερνάται από τα βιβλία («Ο Βολταίρος είχε πει...τα βιβλία»). Χρησιμοποιείται η συγκεκριμένη μέθοδος για να ενισχύσει την αξιοπιστία και την εγκυρότητα του επιχειρήματος, ότι, δηλαδή, το βιβλίο διαδραματίζει ζωτικό ρόλο στην καλλιέργεια του εσωτερικού κόσμου και στην διαμόρφωση κοινωνικής συνείδησης.

β) Στο κείμενο διαπιστώνεται η μεταφορική χρήση του λόγου στα ακόλουθα σημεία του δοθέντος κειμένου:

«...Σου προτείνει έναν πόλεμο έντιμο...»

«... Τα μέσα μαζικής επικοινωνίας τού στήνουν πολιορκία στενή...»

«...Η ζώνη που περιβάλλει την αγνότητα του βιβλίου...»

«...Να ξυπνάει η αυτογνωσία...»

B3.

α)

Ετερόφωτος # αυτόφωτος

Ελέγξιμος# ανεξέλεγκτος

Ευθύνη# ανευθυνότητα

Ελεύθερη # ανελεύθερη- κατευθυνόμενη

Αδυναμία# προτέρημα

β)

Αρετή= **χάρισμα- προσόν**

Γνώμη= **αντίληψη- κρίση**

Ισχύς= **δύναμη- πυγμή- σθεναρότητα**

Περιφρουρώ= **περιχαρακώνω- προασπίζω- διαφυλάττω**

Φρόνημα= **πεποίθηση - ιδεολογία**

B4.

α) Το είδος της σύνταξης που χρησιμοποιείται είναι η ενεργητική. Η μετατροπή της σε παθητική είναι η εξής:

«...γιατί εδώ η αυθεντία, όταν κι όπου υπάρχει με τρόπο πάντως ελέγξιμο, δεν περιφρουρείται από καμιά αστυνομική δύναμη...»

β) Η σύνταξη είναι παθητική. Η μετατροπή της σε ενεργητική είναι η ακόλουθη:

«Ο άνθρωπος δεν θα χάσει την μάχη, ενόσω θα υπάρχει καταφυγή του Λόγου, το βιβλίο».

Γ.

Επικοινωνιακό πλαίσιο: άρθρο, συνεπώς απαιτείται η ύπαρξη τίτλου.

Πρόλογος

Η εκπαίδευση αποτελεί ίσως τη σημαντικότερη συνιστώσα προόδου και χώρος ανάπτυξης της προσωπικότητας και της δημιουργικότητας του ανθρώπου. Βασικό εργαλείο για την επίτευξη των επιδιωκόμενων στόχων είναι το βιβλίο που θα οδηγήσει στην κοινωνία της γνώσης και της πληροφόρησης. Δυστυχώς στις μέρες μας παρατηρείται το δυσάρεστο φαινόμενο της καταστροφής των βιβλίων κατά το τέλος της σχολικής χρονιάς. Γιατί όμως τα παιδιά στρέφονται με μανία στην φθορά των σχολικών εγχειριδίων;

Κύριο Μέρος

Α' Ζητούμενο: Αίτια Φαινομένου

Τα παιδιά αντιδρούν στο παρωχημένο σύστημα εκπαίδευσης, στο οποίο κυριαρχεί:

- Η αποστήθιση που οδηγεί σε ημιμάθεια και εξοστρακίζει τη γόνιμη σκέψη.
- Η βαθμοθηρία, ο άκριτος ανταγωνισμός ταλανίζουν την ψυχολογία των μαθητών. Οι εξετάσεις ως αυτοσκοπός των μαθητών.
- Η επιφανειακή γνώση και όχι η ανάπτυξη κριτικής ικανότητας και ευρείας εγκυκλοπαιδικής μόρφωσης.
- Η έλλειψη υλικοτεχνικής υποδομής (έλλειψη σχολικών κτιρίων, εποπτικών χώρων, αθλητικών χώρων, ανύπαρκτη αισθητική στην αρχιτεκτονική κτιρίων) με αποτέλεσμα ο μαθητής να μην μπορεί να αφομοιώσει τις γνώσεις που διδάσκεται.
- Κάποια σχολικά εγχειρίδια δεν ανταποκρίνονται στα σύγχρονα επιτεύγματα και στις σύγχρονες παιδαγωγικές αντιλήψεις.
- Γενικά το εκπαιδευτικό μας σύστημα είναι μονόπλευρα προσανατολισμένο σε εξωτερικούς στόχους (επιτυχία στις εξετάσεις, εξειδίκευση, υλοποίηση απλώς επαγγελματικών στόχων, χρησιμοθηρικός χαρακτήρας) και όχι στη διαμόρφωση ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων.

B) Ζητούμενο: Τρόποι αρμονικής συνύπαρξης βιβλίου – ηλεκτρονικών μέσων

Μεταβατική Περίοδος

Θα πρέπει να επιζητήσουμε τη βιωματική σχέση με το σχολείο και τη γνώση μέσω νέων εγχειριδίων και μεθόδων που ωθούν την αυτενέργεια του μαθητή. Ένα από τα ζητούμενα αυτά είναι η εισαγωγή των ηλεκτρονικών μέσων πληροφόρησης και γνώσης στα σχολεία.

- Η ηλεκτρονική τεχνολογία μπορεί να χρησιμοποιηθεί στην επεξεργασία κειμένου, στην κατασκευή προγραμμάτων με τον Η/Υ και στη διδασκαλία μαθημάτων.
- Η διδασκαλία πολιτισμικών μαθημάτων αισθητικής καλλιέργειας με ήχο-εικόνα-κείμενο. Προσφέρονται νέες ευκαιρίες για εμπλουτισμό της διδακτικής διαδικασίας και ενεργητική μάθηση, δυνατότητες αυτοδιδασκαλίας.
- Θα απεγκλωβίζει το δάσκαλο από τον παθητικό ρόλο της αναμετάδοσης τυποποιημένων γνώσεων, αναθέτοντας του ένα πιο δημιουργικό: του καθοδηγητή-επόπτη της μαθησιακής διδασκαλίας και εκμαιευτή της γνώσης. Η αξιοποίηση των μέσων της τεχνολογίας από το εκπαιδευτικό σύστημα παρέχει την εξασφάλιση της πρόσβασης εκπαιδευτικού και μαθητή σε όλο το εύρος του γνωστικού αντικειμένου ⇒ Άμεση «διασύνδεση» μεταξύ επιστήμης και εκπαίδευσης.
- Η εισαγωγή των υπολογιστών στην εκπαίδευση θα εξασφαλίσει συγχρόνως προγράμματα διδασκαλίας που θα ενθαρρύνουν την αυτενέργεια του μαθητή και θα προσδίδουν στη μάθηση παιγνιώδη χαρακτήρα και θα καταστήσει δυνατή την «αυτοδιδασκαλία».
- Συμβολή των Μ.Μ.Ε. και του Διαδικτύου στη γνωστοποίηση και προώθηση νέων εκδόσεων, αγορά νέων βιβλίων και ανάδειξη των διαδραστικών δραστηριοτήτων.
- Δυνατότητα δημιουργίας προγραμμάτων διδασκαλίας των γνωστικών αντικειμένων με πιο πλούσια και «έξυπνα» περιεχόμενα από τα καθιερωμένα σχολικά εγχειρίδια και ακύρωση του πληκτικού και παραδοσιακού τρόπου διδασκαλίας.

Επίλογος

Συνοψίζοντας, ο κόσμος της εκπαίδευσης οφείλει να προσαρμοστεί στα νέα δεδομένα της τεχνολογίας, ώστε η εκπαιδευτική διαδικασία να γίνει ελκυστική, ευχάριστη και αποδοτική. Επιτυγχάνεται, έτσι, η μείωση των ακραίων φαινομένων βανδαλισμού που παρατηρούνται στα σχολικά εγχειρίδια. Επιβάλλεται, ωστόσο, υπευθυνότητα και σύνεση από τους αρμόδιους φορείς για να αποφευχθεί ο παραγκωνισμός του βιβλίου. Αδήριτη, λοιπόν, ανάγκη θεωρείται η αρμονική συνύπαρξη βιβλίου και τεχνολογικών μέσων.